

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. d)
Logică, argumentare și comunicare

Model

Să rezolvăm împreună modelul propus.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

A. Scrieți pe foaia de examen litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos. Este corectă o singură variantă de răspuns.

Pentru **subiectul I A** nu ai neapărat nevoie de ciornă, poți face însemnări pe foaia primită. Sunt 10 enunțuri și fiecare are doar un răspuns corect. Nu precizezi niciun răspuns, nu primești puncte; precizezi două sau mai multe răspunsuri, nu primești puncte.

Prima întrebare:

1. Procesul de demonstrare este:
  - a. o propoziție concretă pe care urmează să o argumentăm
  - b. raționamentul sau ansamblul de raționamente prin care derivăm teza din premise
  - c. ansamblul de premise din care urmează să deducem teza
  - d. un ansamblu de propoziții adevărate

Știi că o demonstrație pornește de la fundament (informațiile adevărate pe care le folosim) și ajunge la teza de demonstrat (care trebuie să fie clar și precis formulată, să fie cel puțin probabilă, să nu fie înlocuită cu altceva) prin procedeul demonstrației (inferențe valide folosite pentru a deriva teza din fundament). Așadar alegem răspunsul (b). Pentru siguranță, ne mai uităm o dată pe celelalte răspunsuri: (a) se referă la teză, (c) se referă la fundament, (d) nu e suficient de clar, dar se poate referi la fundament.

A doua:

2. Raționamentul „*Nicio inferență nevalidă nu este corectă, deci toate inferențele nevalide sunt incorecte*” este:
  - a. o obversiune
  - b. o conversiune simplă
  - c. o conversiune prin accident
  - d. un raționament deductiv mediat

Sunt două propoziții (premisă deci concluzie) și de aceea eliminăm răspunsul (d) pentru că nu are cum să fie un raționament deductiv mediat (cu două premise și o concluzie), ci este deductiv imediat (o premisă și o concluzie). Dacă ar fi conversiune, termenii ar fi schimbați (SP deci PS), așadar eliminăm (b) și (c). Acum verificăm dacă (a) este corect. Nicio IN nu este C deci toate IN sunt IC, trecem de la E la A, S rămâne același iar P este negat.

A treia:

3. Raportul de ordonare se stabilește între termenii:
  - a. soldat – ostaș
  - b. lelea – narcisă
  - c. inginer – român
  - d. felină – pisică

Soldat-ostaș identitate, lelea-narcisă contrarietate, inginer-român încrucișare, felină-pisică ordonare. Răspuns corect (d); (a) nu este ordonare, ar fi fost dacă termenii erau soldat-militar sau ostaș-militar.

A patra:

4. Predicatul logic al propoziției „*Toate problemele de logică sunt provocări interesante*” este:
  - a. sunt
  - b. sunt provocări
  - c. provocări interesante
  - d. sunt provocări interesante

Eliminăm toate (care ne arată că este o propoziție universală) și sunt (care ne arată că este o propoziție afirmativă) și rămân S=probleme de logică și P=provocări interesante. Răspuns corect (c)

A cincea:

5. Este o regulă de corectitudine a operației de clasificare:
  - a. regula consistenței
  - b. regula omogenității
  - c. regula prevenirii erorii circularității
  - d. regula clarității și preciziei

Regula clarității și preciziei, regula evitării circularității și regula consistenței sunt de la definiție. Răspuns (b) Următoarea:

6. Termenul „*echipă de baschet*” este din punct de vedere extensional:
  - a. vid, singular, colectiv, precis
  - b. nevid, general, distributiv, imprecis
  - c. vid, singular, distributiv, imprecis
  - d. nevid, general, colectiv, precis

Există echipe de baschet și sunt alcătuite din baschetbaliști; eliminăm răspunsurile cu vid, singular, distributiv.

Răspuns corect (d)

A șaptea:

7. Inducția completă:
- permite examinarea fiecărui element al unei clase
  - are o concluzie probabilă, dacă premisele sunt adevărate
  - se mai numește și inducție amplificatoare
  - are o concluzie cu un grad redus de generalitate în raport cu premisele

Un raționament inductiv este complet dacă avem posibilitatea să examinăm fiecare dintre elementele clasei, deci (a). Răspunsul (b) este pentru inducția incompletă, (c) tot inducție incompletă, (d) nu se potrivește niciunui tip de inducție.

A opta:

8. Inducția incompletă se caracterizează prin:
- valoare de cunoaștere redusă
  - concluzie probabilă
  - concluzie certă
  - aplicarea asupra unei clase cu un număr mic de elemente

Eliminăm (a) și (c) pentru că sunt caracteristici ale inducției complete. Se poate aplica și la o clasă cu număr mic de elemente doar dacă cercetăm numai câteva dintre ele; rămâne (b), orice inducție incompletă este amplificatoare.

Penultima:

9. Intensiunea termenului „dreptunghi” este formată din totalitatea:
- poligoanelor neregulate
  - paralelogramelor cu toate unghiurile drepte
  - proprietăților care definesc dreptunghiul
  - poligoanelor regulate

Extensiunea înseamnă mulțimi de obiecte cu proprietăți comune, adică (a), (b), (d) iar intensiunea la proprietățile definitorii ale obiectelor, adică (c). Răspuns corect (c)

Ultima:

10. Propoziția „Unele exerciții de logică sunt ușor de rezolvat” este:
- particulară negativă
  - particulară afirmativă
  - universală negativă
  - universală afirmativă

Unele=particulară, sunt=afirmativă, (b)

Ceea ce vei scrie pe foaia de examen:

Subiectul I

I.A. 1.b, 2.a, 3.d, 4.c, 5.b, 6.d, 7.a, 8.b, 9.c, 10.b

Nu este nevoie de nicio explicație, de nicio mențiune suplimentară și nici de transcrierea răspunsului corect. Literele trebuie să fie clare; dacă ai greșit nu intervii asupra literei respective, ci o tai și scrii alături litera corectă.

B. Fie termenii A, B, C, D și E, astfel încât termenul A se află în raport de încrucișare cu termenul B și în opoziție cu termenul D. Termenul B este supraordonat termenului D. Termenul C este specie atât pentru A cât și pentru B, iar termenul E se află în raport de opoziție cu termenii C și D, dar în raport de încrucișare cu termenii A și B.

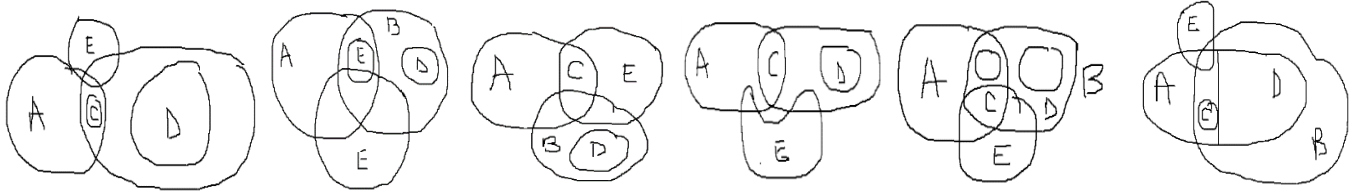
- Reprezentați, prin metoda diagramelor Euler, pe o diagramă comună, raporturile logice dintre cei cinci termeni. **2 puncte**
- Stabiliți, pe baza raporturilor existente între termenii A, B, C, D, E, care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):
  - Toți C sunt A.
  - Unii A nu sunt B.
  - Niciun D nu este B.
  - Toți C sunt B.
  - Toți A sunt D.
  - Toți D sunt B.
  - Niciun B nu este E.
  - Toți D sunt E.

8 puncte

Pentru **subiectul I B** ai nevoie de răbdare și atenție. După ce ai realizat diagrama ar trebui să verifici încă o dată dacă sunt respectate toate condițiile din enunț. Doar diagrama corectă se punctează; orice incorectitudine înseamnă că nu primești niciun punct. Diagrama trebuie să fie suficient de mare pentru a se distinge clar toate raporturile dintre termeni, fără corecturi, fără termeni suplimentari și -extrem de important- cu toți termenii reprezentați (evident cu excepția termenilor vizi, dacă sunt). Literele care desemnează

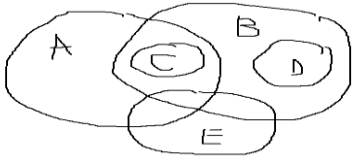
termenii trebuie în așa fel plasate încât să fie clară corespondența dintre litera și cercul la care se referă. Nu sunt necesare și diagramele intermediare prin care am ajuns la diagrama finală.

De exemplu, NU sunt corecte următoarele diagrame (identifică erorile din fiecare diagramă):

Ceea ce vei scrie pe foaia de examen este:

I.B. Diagrama Euler cu raporturile dintre cei cinci termeni:

a-A, b-A, c-F, d-A, e-F, f-A, g-F, h-F

Răspunsurile A și F trebuie să fie clare, fără elemente suplimentare și fără corecturi. Dacă vrei să schimbi răspunsul, tai litera A și scrii alături litera F (sau invers, tai F și scrii A) Nicio literă trecută, ambele litere trecute, literă cu adăugiri, îngroșări sau alte intervenții înseamnă 0 puncte pentru răspunsul respectiv. Valoarea de adevăr a enunțurilor se stabilește în funcție de raporturile între termeni din enunțul subiectului și de reprezentarea corectă pe diagramă a acestor raporturi; nu în funcție de diagrama făcută de tine (dacă aceasta este incorectă)

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Se dau următoarele propoziții:

1. *Unii arbori sunt conifere.*
2. *Nicio axiomă nu este adevăr demonstrabil.*
3. *Unii șerpi nu sunt veninoși.*
4. *Toate meduzele sunt animale nevertebrate.*

A. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, subcontrara propoziției 1, contrara propoziției 2, supraalterna propoziției 3, și subalterna propoziției 4. **8 puncte**

Subiectul II începe cu patru propoziții categorice în format standard sau extrem de apropiat de acesta, astfel încât nu ai dificultăți în recunoașterea corectă a lor.

Pe foaia de examen nu transcrii propozițiile, nu marchezi termenii, nu reprezinti pătratul logic, nu faci nimic altceva decât să răspunzi clar și explicit la fiecare cerință.

Subiectul a II-lea

A. Propoziția *Unii arbori sunt conifere* este SiP. Subcontrara ei este în limbaj formal SoP și în limbaj natural *Unii arbori nu sunt conifere*.

Propoziția *Nicio axiomă nu este adevăr demonstrabil* este SeP. Contrara ei este în limbaj formal SaP și în limbaj natural *Toate axiomele sunt adevăruri demonstrabile*.

Propoziția *Unii șerpi nu sunt venoși* este SoP. Supraalterna ei este în limbaj formal SeP și în limbaj natural *Niciun șarpe nu este veninos*.

Propoziția *Toate meduzele sunt animale nevertebrate* este SaP. Subalterna ei în limbaj formal este SiP și în limbaj natural *Unele meduze sunt animale nevertebrate*.

Se poate redacta și altfel, dar așa suntem siguri că nu uităm/sărim nici una dintre cerințele subiectului.

B. Aplicați explicit operațiile de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 2 și 4, atât în limbaj formal, cât și în limbaj natural. **8 puncte**

B. Propoziția *Nicio axiomă nu este adevăr demonstrabil* este SeP

SeP ---cv--> PeS/PoS

SeP ---ob--> Sa~P

Conversa în limbaj formal este PeS/PoS iar în limbaj natural *Niciun adevăr demonstrabil nu este axiomă/Unele adevăruri demonstrabile nu sunt axiome*.

Obversa în limbaj formal este Sa~P și în limbaj natural *Toate axiomele sunt adevăruri nedemonstrabile*

Propoziția *Toate meduzele sunt animale nevertebrate* este SaP

SaP -cv--> PiS

SaP -ob--> Se~P

Conversa în limbaj formal este PiS și în limbaj natural *Unele animale nevertebrate sunt meduze*

Obversa în limbaj formal este Se~P și în limbaj natural este *Nicio meduză nu este animal vertebrat*.

Nu este obligatoriu ca la propoziția E sa scriem ambele conversiuni. De asemenea, trebuie să fim atenți la termeni și la negațiile lor. Si trebuie să identificăm corect cei doi termeni.

- C. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural conversa obversei contradictoriei propoziției 1, respectiv, conversa subcontrarei propoziției 3. **6 puncte**

C. Propoziția *Unii arbori sunt conifere* este SiP
SiP –contradictoria → SeP –obversa -- >Sa~P – conversa → ~PiS
Contradictoria obversei conversei este în limbaj formal ~PiS și în limbaj natural *Unele non-conifere sunt arbori.*
Propoziția *Unii șerpi nu sunt veninoși* este SoP
SoP –subcontrara → SiP – conversa → PiS
Conversa subcontrarei este în limbaj formal PiS și în limbaj natural *Unele animale veninoase sunt șerpi.*

Puteam să scriem neconifere în loc de non-conifere, dar dacă negația nu este uzuală în limba română construim cu negația explicită. Adică e mai bine *nevertebrate* decât *non-vertebrate*, *nedreptate* decât *non-dreptate*, *non-pisică* decât *nepisică*, *non-triunghi* decât *netriunghi*. La fel, negația pentru *roman de ficțiune* nu este *non-roman de ficțiune*, negația pentru *pisică albă* nu este nici *pisică neagră* și nici *non-pisică albă*. De asemenea, nu trebuie să scrii concluziile intermediare (SeP, Sa~P respectiv SiP) în limbaj natural. Dacă le scrii, eu aș crede că fie nu ai înțeles cerința, fie nu ești sigur ce trebuie să faci aici. Și nici nu e bine să fragmentezi raționamentul în 3 sau 2 raționamente imediate.

- D. Doi elevi, X și Y, opinează astfel:

X: *Dacă unele mamifere sunt animale acvatice, atunci unele animale acvatice sunt mamifere.*

Y: *Dacă unele acțiuni planificate nu sunt eficiente, atunci unele acțiuni eficiente nu sunt planificate.*

Pornind de la această situație:

- scrieți, în limbaj formal, opiniile celor doi elevi; **4 puncte**
- precizați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentelor formalizate; **2 puncte**
- explicați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentului elevului Y. **2 puncte**

X. Dacă unele mamifere sunt animale acvatice, atunci unele animale acvatice sunt mamifere,
Dacă premisă, atunci concluzie
Premisă: *unele mamifere sunt animale acvatice*
S=*mamifere*
P=*animale acvatice*
SiP
Concluzia: *unele animale acvatice sunt mamifere*
PiS
Y: Dacă unele acțiuni planificate nu sunt eficiente, atunci unele acțiuni eficiente nu sunt planificate.
Dacă premisă, atunci concluzie
Premisa: *unele acțiuni planificate nu sunt eficiente*
S=*acțiuni planificate*
P=*acțiuni eficiente*
SoP
Concluzie: *unele acțiuni planificate nu sunt eficiente*
PoS
a. Opinia lui X în limbaj formal este: SiP → PiS
Opinia lui Y în limbaj formal este: SoP → PoS
b. Raționamentul SiP → PiS este corect
Raționamentul SoP → PoS este incorect
c. Raționamentul SoP → PoS este incorect deoarece concluzia PoS nu poate fi obținută în mod valid din premisa SoP prin conversiune sau obversiune pentru că nu respectă legea distribuirii termenilor, S fiind distribuit în concluzie și nedistribuit în premisă (-S+P → -P+S)

Nu trebuie să enunți legea distribuirii termenilor și nici să precizezi pentru fiecare tip de propoziție în parte care termen este distribuit și care nu. Pot fi interpretate ca necunoaștere, nesiguranță; ca și cum ai scrie tot ce știi la subiectul respectiv, urmând ca profesorul evaluator să caute pe acolo răspunsul corect.

Și am ajuns la **subiectul al III-lea.**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A. Fie următoarele două moduri silogistice: eio-2, aee-4.

1. Scrieți schema de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date și construiți, în limbaj natural, un silogism care să corespundă uneia dintre cele două scheme de inferență. **8 puncte**
2. Verificați explicit, prin metoda diagramelor Venn, validitatea fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date, precizând totodată decizia la care ați ajuns. **6 puncte**

Subiectul al III-lea	PeM
A.1. Schema de inferență corespunzătoare modului silogistic eio-2 este	<u>SiM</u> SoP
Schema de inferență corespunzătoare modului silogistic aee-4 este	PaM <u>MeS</u> SeP
Silogismul în limbaj natural corespunzător modului silogistic eio-2 este	
PeM <i>Niciun (P) câine nu este (M) pisică</i>	
<u>SiM <i>Unele (S) animale domestice sunt (M) pisici</i></u>	
SoP <i>Unele (S) animale domestice nu sunt (P) câini</i>	

Este adevărat că în barem nu precizează nicăieri că propozițiile silogismului trebuie să fie adevărate. Se urmărește doar corespondența dintre schema de inferență și limbajul natural.

Am putea construi un silogism cu 1 sau 2 premise false

PeM Niciun român nu este bogat

SiM Unele vedete TV sunt bogate

SoP Unele vedete TV nu sunt români sau unul cu propoziții absurde

PeM Niciun dovleac nu este triunghi

SiM Unele păsări sunt triunghiuri

SoP Unele păsări nu sunt dovleci, sau unul cu cuvinte fără sens

PeM Niciun sonobita nu este avecusa

SiM Unele uditara sunt avecusa

SoP Unele uditara nu sunt sonobita,

PeM Niciun berbec nu este) carnivor

SiM Unele plante sunt carnivore

SoP Unele plante nu sunt berbeci sau unul cu termeni vizi

PeM Niciun rege SUA nu e din casa regală elvețiană

SiM Unii bancheri sunt din casa regală elvețiană

SoP Unele bancheri nu sunt regi ai SUA sau cu simboluri

PeM Niciun \$@! nu este #\$\$%

SiM Unele &*^ sunt #\$\$%

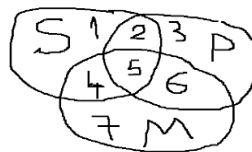
SoP Unele &*^ nu sunt \$@!,

Eu cred că este cel mai bine să folosim premise adevărate, să arătăm că am înțeles acest mod de raționare și că putem identifica corect trei termeni cu care să construim premise adevărate.

Cât de natural este silogismul exprimat astfel? Este mai natural dacă spunem: Dacă niciun câine nu este pisică și unele animale domestice sunt pisici, atunci unele animale domestice nu sunt câini.? Eu aș opta pentru prima varianta, în care se poate urmări mai ușor corespondența dintre limbajul formal și cel natural.

Nu contează la care dintre cele două moduri silogistice construim exemplul; important este ca el să fie corect și să aibă premisele adevărate. Dar contează să nu le construim pe ambele, poate însemna ca nu am înțeles cerința sau că nu suntem siguri de ceea ce facem. Nu e un avantaj.

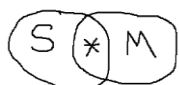
Pentru III.A.2 trebuie să știm metoda diagramelor Venn de verificare a validității unui silogism. Foarte pe scurt, pe o diagrama pentru trei termeni reprezentăm (după niște reguli) premisele și zonele nevide iar apoi încercăm să identificăm concluzia; dacă ea se vede pe diagramă, silogismul este valid.

Pentru eio-2 trebuie să reprezentăm pe diagrama

premisele PeM

și SiM

pentru ca apoi să identificăm concluzia SoP

. Dacă o identificăm pe diagrama,

silogismul este corect. Am numerotat zonele diagramei doar pentru povestire, pe foaia de examen ele nu trebuie numerotate. Reprezentarea fiecărei premise afectează câte două zone din diagramă. Pentru a reprezenta PeM trebuie hașurată zona comună dintre P și M, adică 5 și 6. Pentru premisa SiM trebuie pus * în zonele 4 și 5, adică un semn * în zona 4 și un semn * în zona 5, semne care apoi se unesc printr-o linie, ceea ce înseamnă că acei S care sunt M pot să fie sau în 4 sau în 5 (*unii...*-cunător particular se citește corect *există cel puțin un...*, iar semnul * dintre S și M-există cel puțin un S care să fie și M nu se transformă

În 2 semne *, unul pentru zona 4 și unul pentru zona 5; de aceea este un semn * în 4 și unul în 5 unite printr-o linie, pot fi elemente sau în 4 sau în 5, nu și în 4 și în 5).

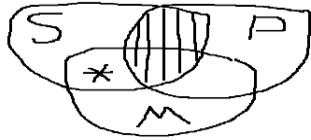
Și încă ceva: poate ai văzut că semnul * este pus în ambele zone și nu este unit printr-o linie; e incorect, din motivul explicat mai sus, nu avem niciun temei să susținem că există elemente în ambele zone.

Tot incorect este dacă plasăm semnul * pe linia de graniță dintre cele două zone. În zona 5 se întâlnesc hașura (care spune că 5 este o zonă vidă) și * (care spune că s-ar putea să fie ceva acolo, în 5); rămâne hașura, adică zona 5 va fi hașurată, ceea ce înseamnă că este vidă.

Scriem pe foaia de examen:

I.A.2. Verificarea modului silogistic eio-2 prin metoda diagramelor Venn

PeM
SiM
SoP

Silogismul eio-2 este valid, deoarece concluzia SoP se observă pe diagramă după reprezentarea premiselor PeM și SiM.

Primești 2 puncte pentru verificare și un punct pentru precizarea validității. Dacă vrem, putem trece pe foaia de examen și reprezentarea premiselor și a concluziei, dar nu este obligatoriu.

După ce ai scris, ai observat că diagrama nu e corectă, că ai greșit reprezentarea. Nu intervii pe diagramă,

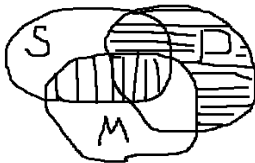
nu faci pe ea niciun fel de corecturi sau adaugiri, ci o tai cu o linie și o reprezinți pe cea corectă:

Pentru aee-4 reprezentăm premisele PaM (adică să hașurăm 2 și 3) și MeS (hașurăm

4 și 5) și din reprezentarea lor ar trebui să rezulte concluzia SeP (adică zonele 2 și 5 să fie hașurate)

Verificarea modului silogistic aee-4 prin metoda diagramelor Venn

PaM
MeS
SeP

Silogismul aee-4 este valid, deoarece concluzia SeP se observă pe diagramă după reprezentarea premiselor PaM și MeS.

De fapt reprezentarea corectă a premiselor PaM și MeS este pentru că termenii unui silogism nu poți fi vizi; din cele două premise putem obține SeP dar și PeS, SoP, PoS. Diagramele Venn sunt folosite pentru: 1.a deduce concluzii corecte din premise și 2.pentru a verifica dacă o concluzie anume este dedusă corect din premise.

Nu are nici o importanță felul în care plasăm S, P și M pe diagramă. Eu prefer această dispunere a lor deoarece concluzia SP e mai ușor de urmărit.

Evident că știi, dar e bine să nu uiți nici acum: concluzia nu se reprezintă niciodată pe diagramă.

B. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, un silogism valid, prin care să justificați propoziția „Unele mamifere sunt carnivore“. **6 puncte**

Pentru III B trebuie să știm schemele a patru silogisme corecte (aaa-1, eae-1, aii-1, eio-i, sau, dacă te ajută mai mult mnemotehnica, BARBARA, CELARENT, DARII, FERIO), câte unul pentru fiecare tip de concluzie care ar trebui să o justificăm (a, e, i, o). Concluzia dată este SiP și poate fi justificată printr-un silogism valid de tip aii-1. Termenul minor (S) mamifere și termenul major (P) carnivore au fost identificați în concluzie și așezați pe locurile lor în premise.

MaP Toate ..... sunt carnivore

SiM Unele mamifere sunt .....

SiP Unele mamifere sunt carnivore

Mai avem de găsit termenul mediu (M) astfel încât cele două premise să fie adevărate. Cred că nu are rost să insist asupra necesității unor premise adevărate.

Termenul mediu poate fi feline. Așadar scriem pe foaia de examen:

B. Concluzia <i>Unele mamifere sunt carnivore</i> (SiP) poate fi justificată printr-un silogism valid de tip aii-1
MaP <i>Toate felinele sunt carnivore</i>
SiM <i>Unele mamifere sunt feline</i>
SiP <i>Unele mamifere sunt carnivore</i>

Termenul mediu poate fi și pisici, câini, vulpi sau orice alt mamifer care este carnivor.

De asemenea, nu este obligatoriu să folosim aii-1 ci oricare alt silogism valid la care concluzia este de tip SiP. Și nici nu trebuie să justificăm dacă silogismul este valid.

C. Fie următorul silogism: „Dacă unele compromisuri sunt fapte inadmisibile, atunci unele compromisuri nu sunt acceptate, având în vedere că niciun fapt inadmisibil nu este acceptat“.

Pornind de la silogismul dat, stabiliți care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):

1. Termenul major este distribuit atât în premisă, cât și în concluzie.
2. Concluzia silogismului este o propoziție universală negativă.
3. Predicatul logic al concluziei este reprezentat de termenul „compromisuri“.
4. Subiectul logic al concluziei este nedistribuit atât în premisă, cât și în concluzie.

4 puncte

La III C analizăm silogismul și precizăm valoarea de adevăr a celor patru propoziții. Analiza înseamnă: a. identificarea propozițiilor și a indicatorilor de argumentare, b. identificarea concluziei, c. identificarea termenilor extremi (S-minor și P-major), d. așezarea propozițiilor în ordinea standard, e. identificarea schemei de inferență, f. precizarea distribuirii termenilor.

Dacă unele compromisuri sunt fapte inadmisibile, atunci unele compromisuri nu sunt acceptate, având în vedere că niciun fapt inadmisibil nu este acceptat.

Dacă..., atunci ..., având în vedere că .....

Dacă premisă, atunci concluzie, având în vedere că premisă

Concluzia este *Unele compromisuri nu sunt acceptate*, termenul minor-S este *compromis* iar termenul major-P este *fapt acceptat*. premisa majoră este propoziția cu termenul major (P=fapt acceptat) iar premisa minoră propoziția cu termenul minor (S=compromis)

C. Premisa majoră	Niciun fapt inadmisibil nu este acceptat	MeP	+M +P
Premisa minoră	<u>Unele compromisuri sunt fapte inadmisibile</u>	SoM	-S +M
Concluzia	Unele compromisuri nu sunt acceptate	SoP	-S +P
1.A, 2 F, 3 F, 4 A			

Nu trebuie să facem alte însemnări pe teză, cum ar fi marcarea termenilor, sublinierea lor etc. Dacă vrem, putem să scriem S=compromis, M=fapt inadmisibil, P= fapt acceptat, dar nu este nevoie. Se observă din așezarea silogismului în forma standard că am identificat corect (sau nu) termenii.

Nu e neapărat greșit să scriem doar răspunsurile A și F la cele patru propoziții, dar suntem la o disciplină la care am învățat despre argumentare și despre comunicare; e bine să arătăm că știm să le folosim corect.

Și ultimul

D. Fie următoarea definiție:

„Inducția incompletă este un raționament inductiv“.

- a. Menționați o regulă de corectitudine pe care o încalcă definiția dată. **2 puncte**
- b. Precizați o altă regulă de corectitudine a definirii, diferită de regula identificată la punctul a. și construiți o definiție care să o încalce, având ca definit termenul „inducție incompletă“.

4 puncte

D. a. Definiția <i>Inducția incompletă este un raționament inductiv</i> este incorectă deoarece încalcă regula adevărării
b. O definiție corectă respectă regula definirii afirmative.
Un exemplu de definiție care încalcă această regulă:
<i>Inducția incompletă este un raționament inductiv diferit de inducția completă.</i>

Nu trebuie să justificăm de ce anume sau cum anume este încălcată regula.

Nici regula precizată la b. nu trebuie explicată. Trebuie doar ca definiția să încalce acea regulă și nu alta.

Dacă la a. am scrie că încalcă regula evitării circularității, nu primim puncte, pentru ca nu am identificat corect regula.

Dacă la b. scriem regula adevărării (adică cea care trebuia să o scriem la a, dar am greșit-o), de asemenea, nu primim puncte.

Se poate întâmpla ca o definiție să încalce în același timp mai multe reguli.

La a. menționăm una dintre reguli și la b. o altă regulă decât cele încălcate. De ex definiția *Atomul este cea mai mică particulă din nucleu, care numai poate fi divizată* încalcă simultan trei reguli. La fel, definiția *Melcul este un animal fără picioare care umblă cu casa după el*. Ce reguli am putea menționa la b?

Obligatoriu la b.: trebuie să construim o definiție pentru același termen ca la punctul a.

De asemenea, dacă vrei să încalci regula definirii afirmative, nu scrii *Inducția incompletă nu este un raționament inductiv complet* pentru că negația trebuie să apară în interiorul definatorului și nu în relația de definite.

Este extrem de important să nu scrii greșit numele regulilor, iar unele dintre ele apar cu mai multe nume.

Precizarea unei reguli de corectitudine înseamnă a spune numele ei? (sau unul dintre numele ei). Teoretic nu e același lucru, dar pentru a fi punctați e suficient să scriem corect numele complet al regulii; și putem spune regula raportului de identitate dintre definit și definator sau regula definirii caracteristice în loc de regula adecvării definatorului la definit, regula prevenirii circularității sau regula evitării viciului circularității sau regula necircularității, regula afirmării sau regula definirii logic afirmative sau regula definirii afirmative, regula clarității și preciziei sau regula inteligibilității etc

A răspunde strict la cerințele subiectelor, fără elemente în plus cu sau fără legătură cu rezolvarea cerinței este o dovadă de raționalitate, de înțelegere și aplicare a logicii, a argumentării corecte și a comunicării eficiente. Impresionăm doar negativ dacă scriem tot ce credem că are legătură cu rezolvarea și lăsăm evaluatorul să aleagă ce punctează și ce nu din ceea ce am scris.

Nu e bună nici varianta unei rezolvări schematice în care evaluatorul trebuie să deducă ce am vrut să scriem și la care dintre subiecte.

Scrieți..., constuiți..., precizați..., explicați..., stabiliți ..., menționați ... sunt diferite și cer demersuri rezolutive/redactări diferite.

În cele trei ore cât durează proba, ai timp suficient pentru a rezolva integral subiectele pe ciornă (dacă vrei), pentru a verifica dacă ai răspuns corect la toate cerințele (obligatoriu) și de a scrie (sau transcrie, dacă ai scris întâi pe ciornă) corect și citeț toate rezolvările conform baremului. Este ultima probă și, din păcate, pentru mult prea mulți absolvenți, ultimul contact cu școala și cu examenele.